ماناس

2 ـ توم

شىنجاڭ ەل باسماسى

قىرعىز ەلىنىن تارىحىي ەپوسۇ

ماناس

2 ـ توم

ايتۇۇچۇ : جۇسۇپ مامايى
(كەنەنىم سەيىت اسىلباچا ـ بەكباچا
سومبىلەك چىگىتەي)

شئنجاڭ ەل باسماسى

图书在版编目(CIP)数据

玛纳斯/玉素甫·玛玛依演唱;新疆维吾尔自治区民间文艺家协会整理.
—乌鲁木齐:新疆人民出版社,2004.7

ISBN 7 - 228 - 08971 - 5

I.玛...II.①玉...②新...III.柯尔克孜族 - 史诗 - 中国 - 柯尔克孜语(中国少数民族语言)
IV.I222.7

中国版本图书馆CIP数据核字(2004)第078084号

全国少数民族优秀图书出版资金资助项目

责任编辑:努肉孜·玉山阿力
阿不都拉依·吾斯满

责任校对:美丽克·努肉孜
哈丽妲·木沙
托尔坤·居买克
古丽亚·加合甫

封面设计:王洋

玛纳斯(柯尔克孜文)

(下册)

演唱:玉素甫·玛玛依

新疆人民出版社出版
(乌鲁木齐市解放南路348号 邮政编码830001)
新疆新华印刷厂印刷
889×1194毫米 16开本 印张71.5 字数 1144千字
2005年8月第1版 2005年8月第1次印刷
印数:1 —— 3200

ISBN7 - 228 - 08971 - 5 定价:220.00元(全二册)

بۇل كىتەپ شئنجاڭ حالىق باسپاسىنىن 1995 ـ جىلى 8 ـ اي 1 ـ باسپاسى، 1995 ـ جىل 8 ـ اي 1 ـ باسىلۋۋسۋ بويىنچا تۈزۈتۈپ باسىلدى.

本书根据新疆人民出版社 1995 年 8 月第 1 版, 1995 年 8 月第 1 次印刷本修订出版。

مامىلەكەتتىك از ساندۇۇ ۇلۇتتار وزوت كىتەپتەرىن باسمادان چىعارۇۇ قورۇنۇن جاردامىنا ەە بولدۇ.

جووپتۇۇ رەداكتورۇ: نورۇز ۇسونالى
ابدىراي وسمون

جووپتۇۇ كوررەكتورۇ: مالىكە نورۇز
حالىدە مۇسا
توركۇن جۇموك
گۈلۈيا جاقىبالى

مۇقاباسىن جاساعان: ۋاڭ ياڭ

ماناس

2 ـ توم

ايتۇۇچۇ: جۇسۇپ ماماي

شئنجاڭ حالىق باسپاسى باستىردى
(ۇرۇمچۇ شارى تۇشتۇك ازاتتىق جولۇ №348)
شئنجاڭ شئنحۋا باسما زاۋوتۇندا باسىلدى
فورماتى: 1194 × 889 م م 1/16 ؛ باسما تاباعى: 71. 5
2005 ـ جىل 8 ـ اي 1 ـ باسپاسى
2005 ـ جىل 8 ـ اي 1 ـ باسىلۋۋسۋ
تىراجى: 1 ــــ 3200

ISBN 7 - 228 - 08971 - 5
باasى: 220.00 يۇان (ەكى توم)

جووپتۇۋ رەداكتورۇ : نورۇز ۋسونالى
ابدىراي وسمون

جووپتۇۋ كوررەكتورۇ : مالىكە ، حالىدە
توركۇن ، گۇلۇيا

مۇقاباسىن جاساعان : ۋاڭ ياڭ

此为试读，需要完整PDF请访问： www.ertongbook.com

责任编辑 努肉孜·玉山阿力
阿不都拉依·吾斯满
责任校对 美丽克 哈丽妲
托尔坤 古丽亚
封面设计 王 洋

شئنجاڭ ۇيعۇر اپتونوم رايوندۇق ەل ووز ادابئيات - كوركوم ونورچۇلور قوومۇ جاعىنان باسماعا دايىندالدى .

«ماناس» ەپوسۇنۇن 1 – ىرەتكى رەداكسيالىق كوللەگياسى

كوللەگيا مۇدۇرۇ : شارشەبەك سىدىق

ورۇن باسارلارى : ساكەن ومۇر ، ليۇفاجۇن، ىرىسبەك ابىعان ، ورعالچا قىدىرباي،

سەيپىدىن قىلىچبەك ، ماكەلەك ومۇرباي

مۇچولورۇ (الىپبە تارتئبى بويۇنچا بەرىلدى) : اسانباي ماتئلى ، نورۇز ۇسونالى ، نىياز جاقىپ ، توقتونىياز ابدىلدا ، تۇرعانباي قىلىچبەك ، جۇماقادىر جاقىپ ، جۇمالاي جۇسۇپ ، قالەش جەەنالى ، مامەتاسان توروعۇل ، مامبەتاسان ەرگى ، وشۇر مامبەت ، شاڭ شئجىلڭ

ماسلەتچىلەر : ۇسويۇن اجى ، انۋار بايتۇر

«ماناس» ەپوسۇنۇن 2 – ىرەتكى رەداكسيالىق كوللەگياسى

كوللەگيا مۇدۇرۇ : شارشەبەك سىدىق

ورۇن باسارلارى : ليۇفاجۇن ، نورۇز ۇسونالى ، ماكەلەك ومۇرباي ، ىرىسبەك ابىعان

مۇچولورۇ (الىپبە تارتئبى بويۇنچا بەرىلدى) : اسانباي ماتئلى ، توقتونىياز ابدىلدا ، توقتوسۇن بايتۇر ، تولقۇن تۇردۇ ، تۇرعانباي قىلىچبەك ، جاقىبالى باياليەۋ ، جااسىن ايداربەك ، جۇماقادىر جاقىپ ، جۇمالاي جۇسۇپ ، جۇسۇپ ماماي ، قالەش جەەنالى .

بۇل ىرەتكى قايتا باسۇۇعا جەتەكچىلىك قىلۇۇ گۇرۇپپاسى

ارداق گۇرۇپپا باشچىسى : شارشەبەك سىدىق
گۇرۇپپا باشچىسى : مامبەتاسان توقتالى
ورۇن باسارلارى : قابدەن قادىر ، ورۇگۇل جاپار
مۇچولورۇ (الىپبە تارتئبى بويۇنچا بەرىلدى) : ابدىراي وسمون ، ادىل جۇماتۇردۇ ، نورۇز ۇسونالى ، توقتوبۇبۇ ىساق ، ماكەلەك ومۇرباي ، ماشيۇگفۇ ، سابىرجان تۇرعانباي ، ىساقبەك بەيشەنبەك

مازمۇنۇ

كەنەنىم

سەمەتەي باشتاعان بااتىرلاردىن مىقااچىلارعا قارشى اتتانىشى 1
العاچقى سالعىلاشۇۇلار 11
قىزىل الپتىن قىرعىنى 28
كەنەنىمدىن تورت بااتىردى قۇتقازىشى 41
كەنەنىمدىن قالىبەك مەنەن قارماشۇۇسۇ 57
جۅيرۅن دووۅنۅن جوموعۇ 71
كەنەنىمدىن چىنىكەنى الىشى 81
سەمەتەي باشتاعان بەرەندەردىن قايىپ بولۇشۇ ، قاگعايدىن قانى چىكتەيدىن قول سالىشى 89
چىكتەيدىن جەر قاپتىرىلىشى 101
قىرعىزعا كەلگەن قىرسىقتار 114
كەنەنىمدىن سىيقىردۇۇ جوولورۇن جەڭىشى 121
كەنەنىمدىن شالقىماتتى جاپشىرۇۇسۇ 136
كەنەنىمدىن كىكىماتتى سويۇشۇ 157
تەمىربەكتىن بەت بۇرۇشۇ 166
كەنەنىمدىن قالداعاي قۇلاق چويۇن الپتى جەكسەندەشى 192
ۅزۅنچۅ دۅربوگون قوروسون مەنەن ئسپاندىن توزدۇرۇلۇشۇ 213
سالاماتتىن ساتقىندىعى 225
كەنەنىمدىن كەسلەتتىن باشىن كەسىشى 252
دابىتايدىن قىرعىزداردى قىرعىنداشى 267
دابىتايدىن ۅلۅشۅ 286

سەيىت

ەرسەيىتتىن قارادووۅنۅ سويۇشۇ 309
كوك كۅمبوز سىيقىرىنىن جويۇلۇشۇ، قىلجىكە باشتاعان سۇلۇۇلاردىن قۇتۇلۇشۇ 335
سۇلايماتتىن ۅلۅشۅ 359
سەيىتتىن جەلموعۇزدۇ قۇۇپ شوركولگو بارىشى 388
جەلموعۇزدۇن تاپان قاندى الداشى 397
توتوي باشتاعان توپتۇۇ دووۅنۅن ۅلۅشۅ 408
جەلموعۇزدۇن شوركول ەلىن بۅلۅنتۅشۅ 426
تاپاقتىن باعىنىشى 439
تاپان قان مەنەن جەلموعۇزدۇن قۇتقارباسقا قوشۇلۇشۇ 446

سەيتتىن قۇتقارباس مەنەن بەتتەشۋۋسۋ 454

قۇتقارباستىن قاچشى 474

قۇتقارباستىن ولۋشۋ 490

سەيتتىن ولۋمۋ 507

اسلباچا - بەكباچا

اسلباچا مەنەن بەكباچانىن بەشلك تويۇ 533

اسلباچانىن اتقا مئنىشى 542

اسلباچانىن ساقچاق باشتاعان بەش بااتىردى سويۇشۇ 553

تالاسقا باشباققانداعى قىرعىن 568

چاپقىنچى قانداردىن چوعۇلۇشۇ 586

اسلباچانىن تىزگىن الشى ، قىرعىزداردىن جىرعالى 598

قالدىق باشتاعان چاپقىنچىلاردىن تالاسقا قول سالىشى 606

قىزىلقىز سالعان چۇۇلعان 619

قىزىلقىزدىن قاچشى 626

كوكبورۋنۋن قارعاشاسى 633

اسلباچانىن دۋينودون وتۋشۋ 639

قىزىلقىز مەنەن قالدىقتىن قاچشى 649

بەكباچانىن لوپنۇردۇق ەلدىن كەگى ۋچۋن تاگعىتقا جورتۇۇسۇ 662

تەكشى توودوعۇ قىزىل قىرعىن 674

توعۇز قاندىن چابۇۇلۇ 689

قىرعىزداردىن چابۇۇلعا قارشى قول قۇراشى 701

العاچقى جەكمە - جەك سالىشۇۇ 707

باقتىبايدىن ەردىگى 722

قاراكوز سالعان قاپسالاڭ 731

تاتىبەك باشتاعان بااتىرلاردىن ولۋمۋ 738

قوزۇبەك باشتاعان قارتتاردىن ولۋمۋ 747

قالدىقتىن ايلاسى 762

قالدىقتىن پامىر قىرعىزدارىن چابىشى 767

قالدىقتىن قوقتۇقاتقا قاچشى 776

بەكباچانىن كويقاپتاعى جوموعۇ 790

قاردىعاچ مەنەن چاقماقتاشتىن ولۋمۋ 810

قالدىقتىن قولعو تۋشۋشۋ 824

ماناس باشتاعان قىرق تورت زالدىن اشى 839

بەكباچانىن ولۋمۋ 863

سومبىلەك

سومبىلەكتىن ماگعىتقا قارشى اتتانىشى 879

ەسىرگەن باقدوولوتتۋن جەر قابىشى 899

سومبىلەكتىن شۋكۋرلۋۋ تووسۇنا بارىشى 911

سومبلەك مەنەن تىنىمقاندىن تويۇ 928
قالدۇۇبەتكە بولۇشقان ۆيروتتۇن قورعولوشۇ 944
سومبلەكتىن جارالانىشى 967
ۆيروتتۇن جەر جازدانىشى 985
قالدۇۇبەتتىن قاستىعى 999
سومبلەكتىن ۆلۆمۆ 1005

چىگىتتەي

چىگىتتەيدىن جووعو اتتانىشى 1019
چىگىتتەي مەنەن ۆتوردۇن بەتتەشۆۆسۆ 1026
چاپقىنچىلاردىن تاق تالاشۇۇ قىرعىنى 1036
چىگىتتەيگە كەلگەن قىرسىقتار 1057
چاپقىنچىلاردىن قول قۇراشى 1078
چىگىتتەيدىن ووعان ، قوروسون قاندارىن جەڭىشى 1097
چىگىتتەيدىن چاپقىنچىلاردى جوعوتۇشۇ 1108
چىگىتتەيدىن دۆينۆدۆن ۆتۆشۆ 1121
جوموق سوڭۇ 1132

سەمەتەي باشتاعان بااتىرلاردىن مقااچىلارعا قارشى اتتانىشى

•

تۇپ اتاسى بويىون قان ،
بويىون قاندان چايان‌قان ،
چايان قاندان قارا قان ،
قارا قاندان تاراعان ،
قادىرلۇۇ تۇۇعان وروزوي ؛
وروزويدۇن ون ۇۇلۇ ،
ۇلۇۇ ۇۇلۇ جاقىپ قان ،
جاقىپ قاندان تۇۇلعان ،
الاشقا قارشى چىققانعا ،
سالىپ كەلگەن چۇۇلعان ،
جايدارى تۇۇلعان الپ ماناس ،
جەرگەلەي تارتىپ جىيىلعان ،
جەرگەسىنە كوپ الاش .
بەيجىنگە بارعان جايدارىم ،
نامىسى دەپ الاشتىن ،
ايكول شەردەن ەر سەمەك ،
قايعىرباعان ەر نەمەك ،
قارچاشقاندان قان بۆركۆپ ،
چايقاپ كەلگەن شەرنەمەك ،
تەگدەشكەندىن باارىسىن ،
جەر تايانتقان ەر ەكەن ،
وشول سەمەتەيدەن سەيىتەك ،
سەرپىشىپ جووسۇ تەك كەلبەس ،
جەتىم قالىپ جەتىلىپ ،
وز الدىنان تەتىلىپ ،
جەلبەگەي سىرعاق بۆركۆتتوي ،
توقتونو الباي جەلىگىپ ،
سارىباي باشتاپ نەچەن دوو ،

سەيىتەكتەن جەگىلىپ ؛
سەيىتەكتە ەكى ايال —
چوك ايالى گۆلناردان ،
الىمسارىق تۇۇلعان ؛
كىچى ايالى قۇيالى ،
وزۆ قاتىن بولسو دا ،
تەگدەشىسىز بالبان بۇل داعى ،
مىندان تۇۇلعان كەنەنىم ،
ووراعى ارتىق چۇناعى ،
كەنەنىمدىن باياىنىن ،
كەپ باشىنان ۇعالى .
جاشى چىعىپ دالايعا ،
ەر سەمەتەي قالعان كەز ،
جالعىز ۇۇلۇ سەيىتەك ،
جاشى وتۇزعا جەتەلەك ،
ات كوتورگۆس دوو بولدۇ ،
ىرىسى جوق جوو بولدۇ .
ات كوتوربوي جوو بولۇپ ،
سەيىتەك جاتقان كەزىندە ،
ايىلعا كەلدى بئر توپ جان ،
كۆن قىيشايعان بەشىمدە .
ەر سەمەتەي ، گۆلۆستون ،
اباك باقاي اقساقال ،
ۆيدو بولچۇ ال كەزدە ،
بئر تىلدۆۆسۆ بار ەكەن ،
كەلگەندەردىن ىچىندە .
جاسوولدوردون كەپ سۇراپ ،
كىمدىن ايىلى ؟ دەپ سۇراپ ،

ال كىشى تۇردۇ قوبۇراپ .
جاسوول باشى كەپ ايتتى :
— قان ماناستىن تۇقۇمۇ ،
اق بولوتتۇن ۇقۇلۇ ،
سەيىتەك ايىلى ، — دەپ ايتتى .
— سەيىتەك جايىن ۇققانىبىز ،
ەبەگەيسىز دوو دەگەن ،
اتى جوق مىنەر جوو دەگەن .
سەمەتەي وزۆ بار دەگەن ،
چەتتەن كەلگەن جوو بولسو ،
سەرپىشەت وزۆ ال دەگەن ،
اقىلمانى باقاي قارى دەيت ،
المابەت ۇۇلۇ گۆلۆستون ،
اتتانا تۇرعان چاعى دەيت .
ارىز ايتسا ابال ۇعات دەيت ،
جەتكىرە ارىزىن سۇرايت دەيت .
ادام ۇقسا اچىنار ،
ايتار ارىزىم تۇرات ، — دەيت .
جاسوول باشى مۇنۇ ۇعۇپ ،
ەر سەمەتەي ۆستۆنو ،
باسىپ كىردى جولۇعۇپ ،
كىرىپ تۇردۇ قاقايىپ ،
كەپ قىلالباي قۇلۇيۇپ .
كوز جىبەرىپ گۆلۆستون ،
ووزۇندا سوزۆ كۆمۆشتون :
— ەشىك بەگى ، نە كەلدىك ؟
كىرىپ تۇرۇش نە ىشتەن ؟
ەگكەيىپ جاسوول باش ۇرۇپ ،

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

کەپ باشتادى تۇز تۇرۇپ :
– ەشىك ساقتاپ بىز تۇرساق ،
بىر توپ جان كەلدى جولۇعۇپ ،
مۇڭكۇ بارداي كەپ ايتىپ ،
دەگەلە جامان وولۇعۇپ ،
ايتالباي كەبىن بۇت بارىن ،
بيلاپ ئيدى سوولۇعۇپ .
وشونچو ايتتى بىزدەرگە ،
ارىز ايتام دەيت سىزدەرگە .
زەرىگىپ جاتقان سەمەتەي ،
سارىباي دووىنۇ سويعولۇ ،
چۇۇ كورىبوگون كەنەدەي :
– كىم بولسو كەلسىن ال ، –
دەدى ،
ەەرچىتىپ كەل بار ، – دەدى .
ەشىكتەن كىرگەن جاسوولۇ ،
كەتەنچىكتەپ كەتكەنى ،
ەشىككە چىعىپ كەتتى ەمى :
– كەلگەن كىشى ، كىر ، –
دەدى ،
ۇرۇقسات بەردى ، بىل ، –
دەدى .
كەپ ۇعۇپ تىلدۇۇ تىرىلىپ ،
ۇيگو كىردى بۇگۇلۇپ ،
ۇرمات قىلىپ باش ئيىپ ،
كەلىندەن بەتەر جۇگۇنۇپ ،
بەلىن چىنداپ ئيىپتىر ،
تىزەسى جەرگە تيىپتىر ،
سالام ايتىپ بوكچويۇپ ،
ۇرۇقسات مەنەن ال قۇرعۇر ،
ولتۇرۇپ قالدى چوكچويۇپ .
كوز جىبەرسە مر سەمەك ،
ەشىكتەن كىرگەن كىشىگە ،
وزۇ ارىق ، موينۇ كەز ،
قىزىلى جوق بەتىندە ،
انىن وڭۇ سارى جەز ،
دالاي زامان بولعولۇ ،
مىنداي كىشى كورو ەلەك .

– قايدان كەلگەن ادامسىڭ ؟
قايسى جاققا باراسىڭ ؟
نە جۇمۇشۇڭ بار ەلە ،
ئىشىڭدىن ايتقىن قابارىن .
جۇۇنۇن ايتقىن كەبىڭدىن ،
جونۇن تولۇق بىلەيىن .
سەمەتەيدى تىك باعىپ ،
قاراي البای بايقۇشتۇن ،
ەكى كوزۇ جودۇراپ ،
كەپ باشتادى قوبۇراپ :
– كۇن چىعىشتا ەلدەنبىز ،
سووداگەربىز ، كەربەنبىز ،
بىر جۇز وتۇز كىشى ەلەك ،
ەلۇۇ بىر كىشى الاشتان ،
وتۇزۇ قىرعىز ۇرۇۇدان .
بىز مەنەن بىرگە وپولدون ،
كەلگەن قىرعىز ەل ەلە ،
ەركەكندە كەپ ساليپ ،
الار مىنداي دەەر ەلە :
« سەمەتەي بار قىرعىزدا ،
سەمەتەي تىرۇۇ تۇرعاندا ،
جاماندىق جوق قىرعىزعا . »
وشولوردۇ ۇقساڭىز ،
بىرى دا تىرۇۇ قالبادى ،
بارىن چىنعىش جالمادى ،
الدىڭا كەلدىك ، سەمەتەي ،
ۇشۇل كەپتى ايتقالى .
سوودا قىلىپ جۇرگونبۇز ،
جەر قىدىرىپ ايلانىپ ،
كۇن باتىشقا بارعانبىز ،
مال تاپساق دەپ قۇرعان باش ،
بىر بالاعا قاپتاشتىق .
كۇن باتىشتىن جەرىنە ،
ايتۇمۇشتۇن ەلىنە ،
بىز بارىپپىز ال جەرگە ،
كۇن كەچىرگىس تار جەرگە .
جەردىن اتى ايتۇبۇ ،
قاندىن اتى ايتۇمۇش ،

بىز قالدىق بارىپ تۇشۇعۇپ .
ايتۇمۇشتۇن الدىندا ،
چىنعىش دەگەن بار ەكەن ،
باشتان - اياق زالار ەكەن ،
سۇراشتىرىپ ۇعۇشساق ،
چىنعىشتان بارعان جان ەكەن ،
چىنعىشتىن قىزى چىنىكە ،
النچا سۇلۇۇ ال ەكەن ،
مەن الام دەپ كۇن باتىش ،
باش بىلگىچتەر زار ەكەن .
چوڭ دوولوردۇن ىچىندە ،
سۇۇنۇن ۇۇلۇ سۇۇ مەرگەن ،
سىنباتى باشقا كەرىلگەن ،
چىنىكەنى الام دەپ ،
چىمىرقانىپ ال كەلگەن .
بەربەيمىن دەپ ايتقانعا ،
چىنعىشتىن الى كەلبەگەن ،
سالىنۇۇ قاشىق قااداسى ،
قالىڭ مالى بار ، دەگەن :
« جەتىمىش تام ۇيۇم بار ،
جەكە التىنعا تولتۇرعۇن ،
جەتىمىش مىڭ قۇل بەرگىن ،
جەرگەلەتىپ ەل بەرگىن ،
جەر جايناتىپ مال بەرگىن ،
كۇنۇگو بىردەن ادامدى ،
تانداپ سويۇپ مەن جەيمىن . »
ۇعۇپ مۇنۇ سۇۇ مەرگەن ،
جەر قىدىرىپ كەلىپتىر ،
ايداپ بارىپ بىزدەردى ،
چىنعىش قانعا بەرىپتىر .
وزۇ داعى سۇۇ مەرگەن ،
كىشى سويۇپ ەت جەگەن ،
زۇلۇمدۇن بىرى ال ەكەن .
چىنعىش مەنەن سۇۇ مەرگەن ،
كۇندۇ سويۇپ كىشى جەپ ،
چىعىشتىن ەلى سەمىز ، دەپ ،
كۇندۇ بىردەن بىزدى جەپ ،
كەە بىرىن ساتتى بازارعا ،

البپ چىعىپ ەپتۋۋلوپ ،
باارىسندا بار ەكەن ،
كىشنىن ەتىن ساتىپ جەش .
وشەنتىپ بئزدى تۋگوتتۋ ،
ولۋپ كەتپەي كۋن كەچتى ،
جۋز وتۋزدان قالىپپىز ،
ارىقتاپ باسپاي بەش كىشى ،
ارالاپ باسىپ ىلعادى ،
سويوبۋز دەپ شيعاردى ،
سورپولۋق چىقپايت بۋلار ، دەپ ،
ايداپ بئزدى چىعاردى .
التى جىل جاتتىق تۋتۋلۋپ ،
انان چىقتىق قۋتۋلۋپ ،
ەن سالىپ بئزدى چىعاردى ،
قۋلاقتى كەسىپ مۋلۋيتۋپ .
ون بەش كۋن وتتۋ ارادا ،
قاچىپ چىقتىق تالااعا ،
اندان كيىن بارىادىق ،
كۋن باتىشتا قالااعا .
شاارعا بارسا جات كىشى ،
الاردىن جامان بئر ئشى -
قۋلاعىن قارايت ادامدىن ،
ادامى ەكەن دەپ بىلەت ،
سۋۋمەرگەن دەگەن بالاانىن .
ايداپ بارىپ بەرەت دەپ ،
ەنىن تااپ العانىن ،
اندان كيىن كورىبودۋك ،
ال ۋچۋن شااردىن قاراانىن ،
چوبۋن تەرىپ جەپ كەلدىك ،
ادامسىز جاتقان تالاانىن .
ايتۋبۋنون چىققالى ،
ۋچ جىلعا بىيىل ناق تولدۇ ،
التى ايدان بەر جاققا ،
ەل ارالاپ كەلەبىز ،
ەل باشقارعان ەر بولسو ،
ايتىپ قابار بەرەبىز .
جولدو ەلدەن كەپ ۇقتۇق ،
« اق قالپاق قىرعىز - الاشقا ،
سەمەتەي ۇلۇق » -دەپ ۇقتۇق .
وشول ۋچۋن ، جولبورسۇم ،
سىزگە كەلىپ جولۇقتۇق .
ايتار ارىزىم بۇل ، - دەدى ،
وزۋمدۋن داينىن سۇراساڭ ،
قاڭعايدان كەلگەن قۇل ، -
دەدى .
ايتىپ كەبىن بۋتۋردۋ ،
اباكەڭ كەپكە تۋشۋندۋ ،
وشول جەردە سەمەتەي ،
گۋلۋسكو بۇيرۇق تۋشۋردۋ :
- سەن گۋلۋستون ، تۇر ، -
دەدى
ەلگە بۇيرۇق قىل ، - دەدى ،
جىيىرما قان ەلىم بار ،
جىلدىرىپ باارىن جىي ، -
دەدى .
كەچەە بەيجىنگە اتام بارعاندا ،
ون تورت قان دەگەن قان ەكەن ،
ەلۋۋ تورت ىلەك قول ەكەن ،
باتىشقا بارام بۇل ساپار ،
اتامدىن قولۇ تولسو ەكەن .
اتامدىن قولۇن كەمىتپە ،
قاراباعىن سەن ىشكە ،
قامىنعىلا ، بولعۇلا ،
كۋن باتىشقا جۋرۋشكو .
جىيىرما قاندى ساناعىن ،
بارباي بىروو قالباسىن ،
اتقا مىنەر ەركەكتەن ،
ۋيدو جاتىپ الباسىن !
دەپ سەمەتەي اقىرىپ ،
جووعو تىيچۋۋ نەمەدەي ،
قاارى جۋزگو چاچىلىپ ،
قابارىن ۇعۇپ باتىشتىن ،
اباڭ سەمەي اچىنىپ :
- اتام ماناس بولعولۇ ،
مەن سەمەتەي اتقا قونعولۇ ،
ادامدى ادام سويۇپ جەش
مىنداي شۇمدۇق بولوبۇ ؟!
ايتۇمۇش مەنەن چىنعىشتى ،
جىپجىلما قىلىپ قويولۇ !
سۇۇنۇن ۇۇلۇ سۇۇمەرگەن ،
بىزگە الى كەلەبى ؟
وزۋنون باشقا دوولورگو ،
بارىپ قابار بەربەيبى ،
سەمەتەي كەلدى دەپ ۇقسا ،
بىروو قالباي كەلبەيبى ،
وزدورۋ كەلىپ چوعۇلۇپ ،
وشەنتىپ قۇداي بەربەيبى .
ەەن جاتىپ ەەلىگىپ ،
ەچتەمە كوربوي زەرىگىپ ،
ەردەمسىگەن دوولوردۋن ،
ەدەبىن قولعو بەرەلى .
ەسىرگەن دوڭۇز دوولوردۋن ،
ەلگە قىلعان زوردۇعۇن ،
ەستەسەم ۇيقۇم كەلەبى ؟!
جىلدىزدى ساناپ بولولۋ ،
ەل قىيناعان دوولورگو ،
بئر بەتتەشىپ كورولۋ ،
بولعۇن ، گۋلۋس جولبورسۇم ،
كوپ كەچىكپەي جونويلۋ !
كەبىن ۇعۇپ اباڭدىن ،
اندا گۋلۋس مۇنۇ دەيت :
- ايلانايىن اباكە ،
ايتقانىڭ چىن ، سوزۋڭ اق ،
چوروڭ ايتام بئر سوزدۋ ،
اقىلعا سالىپ ۇعۇپ باق .
ايكول اتام بارىندا ،
ون تورت قاندىن ەلى ەكەن ،
قارا قالپاق ، مانجۇعا ،
قايناپ جاتقان قىتايعا ،
باراارى مۇنۇن ەپ ەكەن ،
باتىشتاعى دوولوردۋن ،
قىتايچا ەلى بار بەكەن ؟
قىرعىزدى قىيناپ جىيبايلى ،
بۋلۋكتۋ جۇرتقا سالبايلى ،

دۇربوتۇپ ايداپ باربايلى .
ەل باعىپ بىزدى ەر قىلدى ،
ەر ۇۇلۇ مەنەن تەڭ قىلدى ،
تورتووبۇز باردىق بىر كەزدە ،
الووكەنىن چوڭ قالچا ،
وشول بىزگە نە قىلدى ؟
قىزىل قىيا ارتۇۇعا ،
جيبىلعان قىتاي قالقىنا ،
تورتووبۇز بارىپ چۇۇ سالدىق ،
الووكەنىن قالچانىن ،
باشىن كەسىپ بىر الدىق .
وشونچو باردىق كۇن باتىش ،
ەركىن ەلگە چۇۇ سالباي ،
ەپتۇۇرووك كىشى بارالىق ،
قۇيالى مەنەن سالامات ،
الىمسارىق ارستاندى ،
قوشۇپ بىرگە الالىق ،
قولبۇتۇپ ايداپ قىرعىزدى ،
قورقۇونسۇپ قانتىپ قالالىق ؟
ەلدى ايداپ دۇربوتپوي ،
تانداپ مىڭدى تابالىق ،
ايتۇمۇش مەنەن چىنعىشقا ،
سۇۇنۇن ۇۇلۇ مەرگەنگە ،
قىر كورسوتۇپ بارالىق ،
ەلى جوقپۇ دەدىربەي ،
انتىپ بارساق ىلايىق .
ايىعشىپ قارچاشىپ ،
اتتان تۇشپوي قارماشىپ ،
زالار توگۇشۇپ ارباشىپ ،
سالعىلاشىپ كوروربۇز ،
اجال جەتسە ولوربۇز ،
قاپتاشسا ازاپ كونوربۇز .
دالايعا جاشىم چىققىچا ،
قول الباي باردىم جوولورعو ،
ادام ۇۇلۇ جولوعۇس ،
ەبەگەيسىز توولورعو ،
ەل جيناپ بارساڭ بۇل ساپار ،
قورققوندۇعۇڭ بولوت عو .

جالعىز كوزدون سەزبەگەن ،
قوگۇربايدان قورقپوعون ،
تولتوي مەنەن چىنقوجو ،
وگوي ەمەس جوو ەلە .
كوك بۇقاچان مادىقان ،
جاپاندان كەلگەن قىزىل دوو ،
نەسقارانىن جۇباتاي ،
تۇز قىلۇۇچۇ بالالار ،
وشولور مەنەن ۇرۇشتۇق ،
قىرعىزدان جيناپ قول الباي ،
تاقىر بىزدەن جوعولدۇ ،
اباكە ، بىزدەن سوو قالباي .
باشقانى قويدۇم بولوكچو ،
قانچورو مەنەن زور قىياز ،
قوردۇق سالدى بۇل ەكوو ،
بوي بەربەدىك ، اباكە ،
بۇل ەكوونون بولوككو .
قويعون اتى ساربباي ،
قۇتۇرعۇر دەپ اتالعان ،
قاتىلشقان كىشدەن ،
قانىن توگۇپ باش العان ،
قالبا سالدى قاتىشىپ ،
قاپتالدان چىعىپ اتىشىپ ،
قارچالشتىق قاعىشىپ ،
قارا جانعا كۇچ كەلىپ ،
بىلچىلداشىپ چابىشىپ ،
سەيىتەكتى بەل قىلدىق ،
قۇيالى كەلىپ جاردامعا ،
قارا جەرگە تەڭ قىلدىق ،
چۇرقۇراتىپ ماڭعىتتى ،
اعىزىپ جاشىن سەل قىلدىق ،
بۇۇداندارى ارتىپ ،
جۇۇرۇلتۇپ باتقاق تەر قىلدىق .
اباكەم ازىر امان بار ،
اداشساق اقىل تابالار .
اباكە ، سەنىن وزۇڭ بار ،
قاراڭعىنى جارىتقان ،
شامداي جانعان كوزۇڭ بار ،

ادامدىن كوونۇن ەرىتكەن ،
بالدان تاتتۇۇ سوزۇڭ بار ،
ايتقانعا كىرسەڭ ، اباكە ،
اقىلىم ۇشۇل بىلىپ قال .
قاراپ باقاي تۇربادى ،
گۇلچورو كەبىن ۇلادى :
– بەرەگى تۇرعان كۇن باتىش ،
بەتتەشىپ جووعو باراربىز ،
اتاڭدان قالعان سالتىڭ بار ،
اتىشقان جوونۇ الاربىز .
وكچوسوك ساقا ۇتاربىز ،
وچوشسوك باشىن جۇتاربىز ،
قارچاشساق ساقا ۇتاربىز ،
قارماشساق باشىن جۇتاربىز .
بەيجىنگە باردىق كوپ ەلە ،
بەلدۇۇ قىتاي ەل ەلە ،
بەش بەيجىن دەپ اتالعان ،
مەلتىلدەپ جەرى كەڭ ەلە ،
بىز بارۇۇچۇ ايتۇمۇش ،
ۇعۇلباعان كەپ ەلە ،
قابارىن ۇقساق - ۇقپاساق ،
قاڭعايعا قاچان تەڭ ەلە ؟
چىنىن ايتساق قىتايدىن ،
كىشىسى جەردىن چوبۇ ەلە ،
كىشىنى كىشى جەيت دەسە ،
ارباي قويسوق بولوبۇ ؟
ايكولگو ناالات جەتپەيبى ،
ابىيربىز كەتپەيبى .
گۇلچورو ايتقان باياتان ،
اقىلعا جاققان كەپ بولسو ،
مىڭ كىشى مەنەن بارالىق ،
سەمەتەي ، ساعا ەپ بولسو .
قابىلان گۇلۇس ، قان باقاي ،
قاتار ايتقان كەپ بولدۇ ،
ەمى اباڭ سەمەتەي ،
بىلگەنىڭدەي قامىن ، دەپ ،
گۇلچوروعو جول قويدۇ .
ەر گۇلۇس اقىل تولتۇرۇپ ،

ٴەل باشقارعان ٴىر مەنەن ،
كەڭەش قىلىپ ولتىرىپ :
– بٸر كىسىدەن ون بالا ،
بٸر كىسىدەن بٸر بالا ،
بٸر بالاعا قاتىشپا ،
ون بالا مەنەن ۇچ بالا
ورتوسۇنان تانداپ ال ،
ات - تونۇ مەنەن بەلەندەپ ،
ازىق - تۈلۈك ، جوو قۇرال ،
بەش كۈندۈ مەلجەپ جولعو سال .
دەپ ايتىپ سوزۈن تاق
قىلىپ ،
بىلگىچتەرگە تاپشىرىپ ،
اسكەر جىيدى بىلگىچتەر ،
ٴەل ارالاپ باستىرىپ ،
اسكەرگە بارچۇۇ جىگىتتىن ،
اتىن قاتقا جازدىرىپ .
ازىق - تۈلۈك ، ات - تونۇن ،
دايارلاتىپ قامىنتىپ ،
تورت كۈن بولوت دەگەندە ،
سەيىتەكتىن وردوعو ،
ايداپ كەلدى جابىلتىپ .
وورۇقتا جاتقان چوڭدورۇ ،
اسكەرگە بارچۇۇ قولدورۇ ،
چوڭ تالاسقا قاراعان ،
ايىلداعى بارى ادام ،
ايكول ماناس بااتىردىن ،
كۈمبوزۈنو بارىشتى ،
سەمەتەي ورۈ باش بولۇپ ،
اي تاماقتاپ جالىنىپ ،
بىردەن مالدى چالىشتى .
قويدۇن باشىن الىشىپ ،
قووندوي بەەنى جارىشىپ ،
اق سارباش ۇي چالىشىپ ،
سۈت بوتو تايلاق مۇۇزداشىپ ،
ٴبەپ جولوي كورگۈن ، دەپ ،
ارىستان ماناس كۈمبوزۈن ،
ايلانا باسىپ چۇۇلداشىپ ،

جاقاسىن مۇۇنتا قارماشىپ ،
اباك باقاي ، ٴىر سەمەك ،
الىمسارىق ، شەر گۈلۈس ،
قۇيالى مەنەن سالامات ،
مىڭ كىسىنى جارداتىپ ،
دۈبۈروتۈپ جونودۇ ،
توپۇراقتى چاڭداتىپ .

اتاقتۇۇ تالاس جەر قالدى ،
اق قالپاق قىرعىز ٴەل قالدى ،
ارىستان گۈلۈس جول باشتاپ ،
ايتۇمۇش كوزدوي جول الدى .
ايتۇمۇش بارچۇۇ ٴىرلەردىن ،
مىنگەنى تاقىر كۈلۈك ات ،
بارى اندەس قاعالەس ،
مىلتىق اتىپ جاا تارتات ،
قىلىچى قىندا قىڭعىراپ ،
اي بالتا جاندا شىڭعىراپ ،
نايزا قولدو زىڭعىراپ ،
ارعىماق اتتار الىلداپ ،
سايمالۇۇ جارعاق سارى شىم ،
كەك باعالەك بالپىلداپ ،
بۇلعارىدان چوك كىسە ،
جاندارىندا شالپىلداپ .
كۈن باتىش قاراي جول الىپ ،
كەتىپ بارات شارتىلداپ ،
تەبەتەيىن قىرداشىپ ،
تەڭتۇشتارىن ىرداشىپ ،
ٴەكى - ٴەكىدەن باستىرىپ ،
سىر چەچىشىپ مۇڭداشىپ ،
ون سەگىز كۈن جول باستى ،
ٴبەگەيىسىز الدىنان ،
ٴەەن بٸر چول قاپتاشتى .
ات ورگۈتۈپ ، چان اتىپ ،
ٴەكى كۈن ورگۈپ جاتىشتى ،
قانداي بارساق بولور ؟ دەپ ،
اباك باقاي قانىنان ،

جولدۇن جايىن سۇراشتى .
باقاي اباك كەپ ايتتى :
– باسىپ كورگون جول ٴەمەس ،
بىلبەيمىن ، بالدار ، – دەپ
ايتتى ،
بىلبەسكە باقاي چىققاندا ،
بىلبەستىگىن ۇققاندا ،
سالامات تۇرۇپ مۇنۇ ايتتى :
– بەت كەلەبى سىلەرگە ،
بىلۈۈچۈ بارىبىز دەەرگە ،
ىچىبىزدە قۇيالى ،
جەردەپ جۈرگون جەر ٴەلە .
جاقىن مەنەن الىسىن ،
سۇۇسۇ بارى - جوقتۇعۇن ،
باارىن بىلەت قۇيالى ،
ۇشۇل جولدۇن قابارىن ،
قۇيالىدان ۇعالى .
– انداي بولسو چاقىر ، – دەپ ،
جارلىق قىلدى سەمەتەي .
بارىپ جەتتى بٸر جىگىت :
– سٸزدى كەلسىن دەدى ، –
دەيت .
– مەنى كەلسىن دەگەن كىم ؟
اچىق ايتىپ بىلدىرگىن .
قۇيالى انتٸپ سۇرادى ،
اندا جىگىت تۇرابى :
– ٴىر سەمەتەي ، زور باقاي ،
الىمسارىق ، شەر گۈلۈس ،
سالامات بار جانىندا ،
چاقىرعىن دەپ مەنى ايتتى ،
ال ۇچۈن كەلدىم الدىڭا .
قۇيالى اندا كەپ ايتات ،
كەپ ايتقاندا نەنى ايتات :
– مەن كەلگەلى تالاسقا ،
ون ۇچ - ون تورت جىل بولدۇ ،
مەن توروگون كەنەنىم ،
سەگىزگە جاشى ناق تولدۇ .
جىل ون توركتو تولعولۇ ،

ۋچ كىشىنىن قاراانىن ،
بەت كەلشىپ الدىنا ،
بارعان كۋنۋم بولبودۇ ،
تالااچىلىق تار جەردە ،
ماڭدايلاشىپ الارعا ،
مالجايىپ بارسام بولوبۇ ؟
ىمساىرق ، سالامات —
الار كەلسە بولبويبۇ ،
چاقىرىپتىر مەنى دەپ ،
بەت كەلشىپ الارعا ،
باسىپ بارسام وڭومبۇ ؟
بارعان جىگىت قايتىپتىر ،
بار ۇققانىن ايتىپتىر .
اندا گۋلۋس مۇنۇ دەيت :
— ال ايتقانى دۇرۇس ، —
دەيت ،
كەلبەسە بولبويت قۇيالى ،
وتو زارىل جۇمۇش ، — دەيت .
سەن چاقىرعىن ەنەڭدى ،
ىمساىرق ، بارعىن ، — دەيت .
ىمساىرق زالقايىپ ،
سالتاناتتۇۇ بۇل چۇناق ،
قۇيالىنىن ۋستۋنو ،
باسىپ بارىپ كىردى ەله ،
كەلدىم دەپ جانا چاقىرىپ ،
مىنداي ايتىپ تۇردۇ ەله :
— سالماقتۇۇ باقاي چوڭ اتام ،
ابام گۋلۋس شەر ايتقان ،
ايتۇمۇش بارچۇۇ جول قايسى ،
قابار ۇقماق سىز جاقتان .
كۋن باتىشتىن تارابىن ،
بىلگەن كىشى جوق ەكەن ،
جولۇن بئلىپ بۇل جاققا ،
كەلگەن كىشى جوق ەكەن ،
ايتىشىنچا سالامات ،
بىلگەن كىشى سئز ەكەن .
ال ۋچۋن سئزدى كەلسىن دەيت ،
بارا تۇرعان جول قايسى ،

بىزگە ايتىپ بەرسىن دەيت .
ارباعى بىيىك ماناستان ،
اتتانىپ چىقتى تالاستان ،
كىشى سويۇپ جەيت دەسە ،
نامىسىنان چوڭ اتام .
ايتۇمۇشقا باراتقان ،
قارىلاردى ساقتاتىپاي ،
جۋرۋ ، ەنەكە ، بارالى ،
بىلگەنىڭچە قابار ايت ،
جووبۇن بەرىپ جانالى .
بارباي قويور امال جوق ،
باسىپ چىعىپ قۇيالى ،
قاندىردىن كىرىپ ۋستۋنو ،
قول قۇۇشۇرۇپ ەڭكەيىپ ،
سالام قىلىپ تۇرعانى ،
جالعاسىن قۇداي ، بالام ، دەپ ،
جابىراپ بارى القادى ،
باش كوتورۋپ زاڭق ەتىپ ،
بااتىر گۋلۋس ايتقانى :
— ەە ، قۇلۇنۇم قۇيالى ،
كوزۋڭ كورۋپ تۇراسىڭ ،
ازىرقى مەزگىل ۇباقتى ،
تۇۇرا تاپتىق بئز سەندەن ،
بئر ەله كەپتى سۇراشتى .
كۋن باتىشتان ەل باردى ،
جون كەتىپەي الار كەپ سالدى .
ايتۋبۋندو ايتۇمۇش ،
ايتۇمۇشتۇن ەلىندە ،
كىشى سويۇپ جەدى ، دەپ ،
وتو جامان كەپتى ۇعۇپ ،
جىرعاپ جاتقان تالاستان ،
اتتانىپ چىقتىق ۇدۇرعۇپ ،
قانچا جىلى جوو كوربوي ،
بئز قالىپىز بۇۇلۇعۇپ ،
ون سەگىز كۋن جول باسىپ ،
قۇۇ چولگو قالدىق جولۇعۇپ .
ۇلامالاپ ۇلاشتىق ،
ۇقمۇشتۇۇدان سۇراشتىق ،

چولدۋن جولۇن بىلەت دەيت ،
ە ، بالام ، سەندەن سۇراپ
تۇرابىز .
جەردى تىكتەپ ۇيالىپ ،
اقىرىن سۋيلوپ مۇڭايىپ :
— ون ەكى جاشقا تولعونچو ،
جۋرگۇن جەرىم بولبودۇ ،
ون ۋچۋم مۋچول جىل وتتۋ ،
ازۇۇلۇۇنۇن چوڭدورۇن ،
اڭدىپ جۋرۋپ بۇل چولدون ،
مەن بايقۇشتۇن كۋنۋ وتتۋ ،
وزۋ جامان جاتقان قۇم ،
ادامدى سورۇپ تۋگوتچۋۋ ،
ۇقمۇشتان سۇراپ مەن ۇعام .
ايتۇمۇش مۇرۇن جوق ەكەن ،
قۇرالعان كىيىن دەپ ۇعام .
وتكورو تووسۇ بىيىك دەپ ،
مۇرۇن كىشى جوق ەكەن ،
چوبۋنۋن بارىن كىيىك جەپ .
كۋن چىعىشتان جۋيرۋن دوو ،
مىندا قاچىپ كەلگەن دەيت ،
ارتىلىپ تۇودون اي باتپايت ،
ايتۋبۋ دەپ ات قويۇپ ،
ايتۇمۇش دەپ قان قويۇپ ،
ەەن جەردەن ەل بولۋپ ،
ەل جەرلە ەرگە جەر بولۋپ ،
كەتكەن ەكەن دەپ ۇعام .
جايناپ جاتقان قىزىل قۇم ،
تىرۋۋ جان بەتتەپ بارالباس ،
تومسورۇپ جاتقان ۇشۇل قۇم .
ەل ارالاپ ، توو بويلوپ ،
تۋندۋك مەنەن جۋرگوندو ،
ون ەكى ايدا بارابىز ،
باتىشتاعى باراڭعا ،
اندايلاردان دالايعا ،
ۇرۇش قىلىپ سالارىبىز ،
ەل ۇيپالاپ ، ۇرۇش تاپ ،
ەندەكەي جاتقان ەلدى چاپ ،

ەمگەك تااپ الارىبز ،
ارالاپ كىرسەك بۇل چولدۋ ،
چىعالباي ولۋپ قالارىبز .
چاعالەك دەگەن بئر چول بار ،
ەلۋۋ كۋندۋك قۇمۇ بار ،
ەلۋۋ كۋندۋك قۇۇ قۇمدۇن ،
ەكى جەردە سۇۇسۇ بار ،
ەكى جەردە چوبۋ بار ،
قىرق بەش كۋندۋك جەرىندە ،
شورعولوپ تۇرعان قۇمۇ بار ،
ەركپەي باسسا بۇل جولدۇ ،
وشوندو قۇمدان قۇتۇلار ،
ايتۇمۇشقا بارىشقا ،
مۋشكۋل جۇمۇش ۇشۇلار .
قۇيالى ايتىپ توقتولدۇ ،
جووپ بەرگەن ادام جوق بولدۇ ،
قارا چاار جولبورىستوي ،
قان گۋلۋستۇن وقتولدۇ :
– انداي بولسو باارىبىز ،
ابام باقاي قارىبىز ،
قىز قۇيالى بالبانعا ،
جول باشتاتىپ الالى ،
ايتۇمۇشقا بارعىنچا ،
قول باشتاتىپ الالى .
الدىندا جۋرسۋن قۇيالى ،
مئڭ كىشىنى جوعوتۇپ ،
تەنتىتىپ ئيىپ بۇل چولگو ،
ۇبالىنا قالبايلى .
مەن جۋرويۋن ارتىندا ،
الىمسارىق ، سالامات ،
جۋرگۋلو ەكى جانىندا ،
ۇيقۇ ۇقتاسا شىلقىلداپ ،
قايراتىڭ كەتتى قايدا ؟ دەپ ،
ويعوتقۇلا شىلدىڭداپ .
كووۇن قويۇپ ۇققۇلا ،
وسولدۇق قىلبا قامچى چااپ .
مىنگەن اتقا ازىر بول ،
سىلاپ - سىيپاپ جوورۇتپا ، .

ەەرچىتكەنىڭ مئڭ كىشى ،
دەگەلە كووۇنۋن وۋروتپا .
ەندەكەي وسكون بئزدىن ەل ،
ويۇن مەنەن كۋلكۋدون ،
اندان باشقا بىلبەگەن .
كىردۋۋ كىيىم كىيبەگەن ،
كىردۋۋ اياق اشىن ىچپەگەن ،
قىشتا قىسىر بەە سويۇپ ،
جايدىن كۋنۋ تاي جەگەن .
بايگە بولۋپ قۇنان چااپ ،
كوك بورۋ تارتىپ ۇلاندار ،
وز كووۇنۋنچو جۋرگون ەل ،
قىشتىن كۋنۋ جورو ئيچىپ ،
جايدىن كۋنۋ شەرنە جەپ ،
قىرق - وتۇزدان مالدارى ،
زىيانعا چىقسا مەيلى ، دەپ .
بارا جاتقان مئڭ كىشى ،
بۇلار تۇۇلۇپ وسكولۋ ،
ەچ جاماندىق كورو ەلەك ،
جووعو بەتتەپ بارا ەلەك ،
جوو قادىرىن بىلە ەلەك .
دەپ گۋلۋستون ايتقاندا ،
قۇيالى بالبان ال ۋيدون ،
چاتىرىن قاراي قايتقاندا ،
ەلگە ايتىپ ۇعۇزدۇ ،
ەرتەڭكى كۋنۋ باسقانعا .
جىگىتتىن باارى قامىن جەپ ،
اتتارىن الىپ توقۇنۇپ ،
ازىق - تۋلۋك بايلانىپ ،
جولعو تۋشتۋ شايلانىپ .
قىز قۇيالى بالبان قىز ،
دالايعا مۋشكۋل سالعان قىز ،
جەلجەتپەس مئنىپ زالقايىپ ،
باشتاپ كىردى قۇۇ چولگو ،
اندان باشقا ادامزات ،
باسقان ەمەس بۇل چولگو ،
كەتىپ بارات قۇيالى ،
قامىقپاستان شۇم چولدو .

ات تىزەدەن مالىنىپ ،
چول قۇرعاتىپ كەتەت دەپ ،
چاناقتادى سۇۇلارىن ،
بوكتورگوگو الىشىپ ،
ۋچ كۋندو بىردەن نAار الىپ ،
اتتارىن قوشو سۇعارىپ .
ەلەبەي قالعان بەيدىماق ،
تورسۇقتا سۇۇسۇن قۇم سوروۇپ ،
قۇرۇ جان بولۇپ قالىشىپ ،
تىلەمىسىپ ەلدەن سۇۇ سۇراپ ،
جون بەربەيت نەچەن تەرس اياق ،
سۇۇسۇ بارلار قۇلۇڭداپ .
تۋندۋ ەسەپكە الباستان ،
ون بئر كۋنۋ جول باسىپ ،
قامىشتۇۇ جەرگە جولۇعات ،
قامىشتۇۇ جەردە سۇۇ بار دەپ ،
اراسىندا چۇۇلداق ،
قۇيالى بىلەت شوركولگو
جاقىن جەتتى چۇقۇلداپ ،
قۇيالى تۇردۇ توقتولۇپ ،
ايتقان سوزۋ بۇل بولۇپ :
– ايالداپ ، ەلدەر ، تۇرۇڭار ،
ايتقانىمدى ۇعۇڭار .
الدىبىزدا بئر كول بار ،
سۇۇسۇندا شوردۇن ۇۇسۇ بار ،
ادام ىچپە ، ات ىچپە ،
ىچكەن جاندىن باارى ولوت .
الوولونتۇپ وت جاعىپ ،
قازانعا قۇيۇپ سۇۇ اسىپ ،
كەمەگە قىلىپ جەر قازىپ ،
بورووقتوتۇپ قايناتىپ ،
ۋستۋنون ىلعاپ شور قالپىپ ،
اندان كىيىن ىچەبىز .
اتقادا انتئپ ئيچىرىپ ،
تورسۇققا قۇيۇپ سۇۇ الىپ ،
بئر كۋن جاتىپ قامدانىپ ،
انان جولعو سالابىز ،
اتىڭ ولسو سۇۇ ئيچىپ ،

此为试读，需要完整PDF请访问： www.ertongbook.com